

Spis treści

Od Redaktorów	7
Sylwetka naukowa Profesor Elżbiety Laskowskiej	11

Część pierwsza O WARTOŚCIACH I WARTOŚCIOWANIU W ASPEKTACH KOMUNIKOWANIA

Elżbieta Laskowska – <i>O sposobach usytuowania wartościowania w tekście – na przykładzie wypowiedzi politycznej</i>	25
Jadwiga Puzynina – <i>Moralność w naszej współczesności</i>	33
Grażyna Habrajska – <i>Ironia w memach</i>	49
Aleksy Awdiejew – <i>Czym jest sens?</i>	65
Mariusz Kuciński – <i>W poszukiwaniu zagubionego sensu. Prawda w mediach w perspektywie nauczania papieża Benedykta XVI</i>	75
Wiesław Czechowski – <i>Rozważania o wartościowaniu w ujęciu komunikacyjnym</i>	87

Część druga O WARTOŚCIACH I WARTOŚCIOWANIU W PRASIE

Anna Bączkowska – <i>Obraz Polaka imigranta w brytyjskiej prasie opiniotwórczej: analiza korpusowa i krytyczna analiza dyskursu</i>	103
Edyta Błachut – <i>Funkcja wartościująca triady w komunikowaniu społecznym i politycznym (na przykładzie tekstów prasowych)</i>	117
Monika Kaczor – <i>„Korytarz humanitarny”. Słownictwo etyczne w dyskursie migracyjnym (na przykładzie „Tygodnika Powszechnego”)</i>	131
Magdalena Idzikowska – <i>Słownictwo familijne w przekładzie medialnym</i>	139

Część trzecia
O WARTOŚCIACH I WARTOŚCIOWANIU W KOMUNIKACJI
PERSWAZYJNEJ

Dorota Majewicz, Maciej Rataj – <i>Język wartości a perswazja w materiałach szkoleniowych</i>	149
Monika Siwak-Waloszewska – <i>Postawy dziennikarzy w polskim filmie fabularnym okresu PRL</i>	159
Dominika Popielec – <i>Propaganda polskich partii politycznych w mediach – recepcja, ewolucja i interpretacja zjawiska podczas kampanii wyborczej 2015 r.</i>	177
Anna Kapuścińska – <i>Tekstowa relacja na żywo w Internecie a wartościowanie na przykładzie relacji sportowych</i>	189

Część czwarta
MISCELLANEA

Grzegorz Piotrowski – <i>W pogoni za „Luxtorpedą”. Językowy obraz szybkich kolei w Polsce w tekstach internetowych</i>	201
Marta Muzioł – <i>Nekropolia wirtualna – aksjologia relacji międzyludzkich w perspektywie tanatologicznej</i>	213
Natalia Kalkowska – <i>O próbach wartościowania we współczesnym dialekcie kociewskim na przykładzie wypowiedzi uczniowskich</i>	221

Od Redaktorów

Niniejszy tom jest pokłosiem konferencji naukowej zorganizowanej przez Katedrę Dziennikarstwa, Nowych Mediów i Komunikacji Społecznej z okazji 70. urodzin Pani Profesor Elżbiety Laskowskiej, długoletniego i zasłużonego pracownika naukowego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Pani Profesor jest znanym w kraju naukowcem, szczególnie w kręgach językoznawców, propagatorką problemów etyki słowa i wartościowania w języku i komunikacji, wychowanką Pani Profesor Jadwigi Puzyniny. Jest również jedną z założycielek Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej (później przekształconej w Katedrę Dziennikarstwa, Nowych Mediów i Komunikacji Społecznej). Przez wiele lat pełniła również funkcję kierownika Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej oraz Zakładu Komunikacji Społecznej będącego w strukturach Katedry.

W oddanym do Państwa rąk zbiorze znaleźć można różnotematyczne odniesienia do sposobów przejawiania się wartości w procesie komunikowania. Autorzy artykułów przedstawiają problematykę wartościowania w komunikowaniu z różnorodnych perspektyw naukowych i przy wykorzystaniu odmiennych metod i narzędzi badawczych.

Pierwszy blok artykułów zawiera ogólne rozważania o wartościach i wartościowaniu przejawiających się w odmiennych aspektach komunikowania. Choć autorzy odnoszą się do różnych dyskursów, to ich dociekania mają jedną istotną cechę wspólną: charakter teoretyczno-metodologiczny. Tom otwiera artykuł Elżbiety Laskowskiej, w którym autorka na podstawie wypowiedzi politycznych opisuje sposoby usytuowania wartościowania w tekście. Lingwistyczna analiza licznych przykładów umożliwiła wyodrębnienia kilku charakterystycznych strategii, z czego za dominujące autorka uznaje dwa sposoby: zabieg orzekania i nominalizacji. Drugi artykuł Jadwigi Puzyniny przenosi czytelnika w świat spraw – można by rzec – „fundamentalnych”. W słowach rozpalających nadzieję autorka przedstawia różne koncepcje obrony współczesnej moralności. Znalazły się tu odniesienia do znanych postaci świata filozofii, autorytetów, które – reprezentując różne światopoglądy – zajmują różnorodne postawy wobec współczesnych zjawisk socjokulturowych. Pokrewne rozważania zawarte są w artykule ks. Mariusza Kucińskiego. Autor eksponuje niektóre zagrożenia związane z rutynową komunikacją opartą na nowoczesnych technologiach. Swoje wnioski szczególnie odnosi do świata mediów. Pochyla się nad kilkoma istotnymi zagadnieniami, m.in. pojęciem prawdy w obiegu społecznym i rzetelnością pracy dziennikarskiej. Aleksy Awdiejew w swym artykule przedstawia lingwistyczną koncepcję gramatyki sensu. Wykorzystując aparat pojęciowy i metodologię komunikatywizmu, pokazuje możliwości opisu abstrakcyjnej kategorii, jaką jest sens, poprzez odniesienie nie tylko do obecnych w tekście jednostek języka, ale również elementów domyślnych – rekonstruowanych za pomocą wypracowanych w gra-

matyce komunikacyjnej metod komponowania sensu. Metody gramatyki komunikacyjnej towarzyszą także Grażynie Habrajskiej. Autorka na materiale popularnych politycznych memów – analizuje mechanizm ironii, który w swej istocie jest trybem komunikacyjnym wyrażającym wartość. W opinii badaczki trafna interpretacja ironii wynika z prawidłowego odniesienia do dwóch obrazów ideacyjnych – aktualnie komunikowanego oraz powiązanego dyskursywnie obrazu przywołanego z pamięci. Ostatni artykuł w tym bloku również zawiera dociekania osadzone w modelu komunikatywizmu. Wiesław Czechowski dokonuje w nim próby usytuowania zjawiska wartościowania werbalnego w planie metodologicznym gramatyki komunikacyjnej. Tworzy hipotezę, że nacechowanie wartościujące komunikatów to efekt asocjowania wartości (i powiązanych z tym emocji) obecnych w standardach semantycznych, które są ogniwami w scenariuszach przyczynowo-skutkowych i czasowo-przestrzennych.

Drugi blok stanowią artykuły, które zawierają analizę wartościowania na bazie materiału językowego pochodzącego z medium prasowego. Anna Bączkowska analizuje obraz Polaka imigranta w brytyjskiej prasie opiniotwórczej. Imponująca wielkość próby badawczej (korpusu) wiąże się z zastosowaniem dedykowanego oprogramowania, które umożliwia szybką ekscerpcję poszukiwanych elementów językowych. Zaprezentowana analiza ujawnia dominację negatywnego obrazu polskich imigrantów w Wielkiej Brytanii. W interpretacji wartościowania Polaka (w różnych kolokacjach) autorka posłużyła się metodologią krytycznej analizy dyskursu. Edyta Błachut, autorka kolejnego artykułu, bada funkcję wartościującą triad – językowo-gramatycznych zestawień odnoszących się do komunikowania społeczno-politycznego. Materiał językowy pochodzi z prasy górnośląskiej okresu dwudziestolecia międzywojennego – dzienników polskich i niemieckich. Zaprezentowana charakterystyka możliwości wyrażania wartości za pomocą triad świadczy o tym, że struktury trójczłonowe stanowiły nieodłączny element języka ówczesnych dziennikarzy. Temat słownictwa etycznego w dyskursie migracyjnym został podjęty przez Monię Kaczor. Bazę materiałową stanowi ponad dwadzieścia artykułów z „Tygodnika Powszechnego”. Autorka swe rozważania opiera na trzech wartościujących pojęciach: godności, miłosierdzia, sprawiedliwości. Analiza zawartości treści prasowych jednoznacznie wskazuje, że spory wokół migrantów wynikają z różnorodnych postaw moralnych wobec tego zjawiska. Magdalena Idzikowska poddaje analizie współczesne słownictwo rodzinne, które pojawia się w tekstach prasowych (prasie codziennej, tygodnikach, przede wszystkim tematycznie związanych z macierzyństwem) i materiałach internetowych (blogach macierzyńskich i forach). Autorka szczególną uwagę zwraca na leksemy wartościujące, które stają się podstawą aktualnego podejścia do rodzicielstwa i zmieniającego się modelu rodziny.

Trzeci blok gromadzi artykuły, które zawierają analizę wartości w kontekście komunikacji perswazyjnej. Dominika Popielec przedstawia wyniki analizy przejawów propagandy polskich partii politycznych w mediach na przykładzie kampanii wyborczej w 2015 roku. Autorka skupia się przede wszystkim na wyra-

zistych reklamowych zabiegach perswazyjnych podjętych przez dwie dominujące partie. Pokazuje przykłady manipulowania treściami, w tym szczególnie ważnymi społecznymi wartościami w kontekście teorii propagandy politycznej. Z kolei Dorota Majewicz i Maciej Rataj podjęli się analizy technik perswazyjnych stosowanych w marketingu. Materiał badawczy stanowią materiały szkoleniowe towarzyszące treningowi umiejętności perswazyjnych kształtowanych podczas szkoleń dla sprzedawców samochodów. Wykorzystana metodologia kognitywistyczna, szczególnie teoria metafor, w tym metafora przewodu, stały się tu podstawą interpretacji językowych zjawisk wartościowania, gdzie domeny: wzroku, słuchu i ruchu stanowią kryteria zaprezentowanej klasyfikacji. Kolejny artykuł odnosi się do medialnego dyskursu sportowego. Anna Kapuścińska przedstawia bardzo ważną rolę wartościowania w specyficznym gatunku, jakim jest internetowa tekstowa relacja na żywo. Autorka wyodrębnia i porównuje językowe środki wartościujące w polsko- i niemieckojęzycznej relacji z meczu piłkarskiego Polska – Niemcy. Artykuł Moniki Waloszewskiej-Siwak podejmuje niezwykle trudną w interpretacji tematykę postaw i wartości dziennikarzy – bohaterów z filmów fabularnych powstałych w okresie PRL-u. Analizie towarzyszą rozległe konteksty społeczno-polityczne, w tym istotny problem cenzury oraz podporządkowania (lub nie) ideologii partii. Zaprezentowany wachlarz postaw i wartości świadczy o wyjątkowym uwikłaniu ówczesnych mediów w sprawy polityczne.

Ostatni blok to trzy artykuły podejmujące wątki historyczno-językowe osadzone w trzech różnych przestrzeniach komunikacyjnych. Pierwszy z nich dotyczy językowego obrazu szybkich kolei w Polsce. Jego autor Grzegorz Piotrowski, posługując się popularnym w lingwistyce pojęciem językowego obrazu świata, poddaje analizie i interpretacji teksty internetowe, których tematem są pozytywnie wartościowane lokomotywy z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Na podstawie przedstawionych przykładów wypowiedzi wyeksponowany został mitologizujący charakter tych tekstów, fałszujący rzeczywiste możliwości ówczesnego taboru. Marta Muzioł podejmuje się charakterystyki aksjologii relacji międzyludzkich w perspektywie tanatologicznej. Za pole badań wybiera nekropolię wirtualną – zjawisko stosunkowo nowe i w perspektywie kulturowej słabo oswojone. Autorka skupia się na powiązanych dyskursywnie z tradycyjnym cmentarzem inskrypcjach nagrobnych – komunikatach językowych o dużym i jednocześnie zrytualizowanym ładunku wartościującym. Ostatni artykuł niniejszego tomu podejmuje kwestie tradycji językowej i odnosi się do gwarowej odmiany języka. Natalia Kalkowska prezentuje efekty badania leksykalnej warstwy dialektu kociewskiego na przykładzie wypowiedzi uczniowskich. Prezentuje wartościujące nazwy osobowe ze stosownym komentarzem semantyczno-gramatycznym i interpretacją nacechowania wartościującego charakteryzowanej jednostki.

W imieniu wszystkich Autorów i uczestników konferencji dziękujemy Naszej Jubilatce za Jej obecność, możliwość wymiany refleksji naukowych i doświadczeń oraz życzymy kolejnych owocnych lat pracy – AD MULTOS ANNOS.